

Juist nu hebben we ze nodig: jongeren die leraar Duits willen worden

Onderwijs Leraren Duits zijn moeilijk te vinden. Niet gek als je ziet dat kiezen voor een talenstudie vooral wordt ontmoedigd. Het imago van de studies Duits en Frans moet anders, schrijven [Doris Abitzsch](#) , [Eva Knopp](#) en [Marije Michel](#).

Het is geen nieuws meer en toch staan de kranten er bol van. Het lerarentekort is groot, groter, grootst. Vooral bij de moderne vreemde talen is dit pijnlijk zichtbaar: steeds vaker verdwijnen Duits en Frans uit het curriculum, waardoor leerlingen hoogwaardig taal- en cultuuronderwijs mislopen. Wie geen hoogwaardig taalonderwijs op school krijgt, kiest niet voor een talenstudie. En wie de taal niet studeert, wordt geen leraar – de vicieuze cirkel is rond.

Doris Abitzsch is junior universitair docent Duitse taal en cultuur aan de Universiteit Utrecht.
Eva Knopp is universitair docent Duitse Taal & Cultuur en Meertaligheid aan de Radboud Universiteit.
Marije Michel is hoogleraar Language Learning aan de Rijksuniversiteit Groningen.

Om een beeld te geven: als docent-onderzoekers verbonden aan de eerstegraads lerarenopleidingen van drie grote Nederlandse universiteiten, leiden wij dit jaar samen nog geen tien docenten Duits op. Veel te weinig om de scholen de komende vijf jaar enig soelaas te bieden.

Hoe komt dat toch? Uit ons onderzoek naar de motivatie voor een studie Duits blijkt dat we belangrijke betrokkenen over het hoofd zien: ouders en vrienden enerzijds en schoolleiders en docenten anderzijds. Onze data laten zien dat genoeg leerlingen in het voortgezet onderwijs het leuk en uitdagend vinden om een taal te leren. Bovendien ervaren zij de Duitstalige landen als politiek en cultureel boeiend. Deze leerlingen gaan in de bovenbouw door met Duits vanwege de combinatie van uitdagende complexiteit en ontroerende schoonheid, die gepaard gaat met het leren en ontdekken van een nieuwe taal en cultuur.

Nooit nagedacht

Maar kiezen deze leerlingen ook voor een talenstudie? Helaas lijkt dat een brug te ver. 95 procent van onze 336 deelnemers – leerlingen in het laatste jaar voor het eindexamen van het voortgezet onderwijs – heeft nog nooit nagedacht over een studie Duits. „Ik besepte net dat ik eigenlijk heel weinig weet over de studie”, merkt een leerling op. Helaas is maar 2 procent van de leerlingen door hun schooldecaan op een studie Duits geweest. Zelfs taaldocenten doen dit zelden: zo’n 30 procent van de leerlingen heeft ooit van een leraar Duits over de mogelijkheid van een talenstudie gehoord.

Dat is een probleem, want de kennis en vaardigheden die je tijdens een taal- en cultuurstudie opdoet, zijn hard nodig in de complexe maatschappij van deze eeuw. De nonnen van Vught met hun taalcursussen en slimme opleidingsinstituten met ‘clinics in interculturele communicatie’ kunnen dit beamen: noodgedwongen sturen bedrijven en de overheid hun werknemers keer op keer naar dure spoedcursussen. Nee, Engels is niet de enige taal die er mondiaal toe doet.

Maar de pijn zit dieper. Een huidige student vertelt: „Ik studeerde rechten en Duits. Toen ik Duits koos, zeiden mijn ouders: ‘Daar heb je toch geen baankansen mee’. En: ‘Dan word je docent!’” Dit is geen geïsoleerd geval. Veel studenten luisteren naar ouderlijk of ander advies, kiezen voor ‘iets nuttigs’.

Nee, Engels is niet de enige taal die er mondiaal toe doet

Later beseffen ze dat ze zelf geen carrière op de Zuidas ambiëren. Sommigen volgen dan met enkele jaren studievertraging uiteindelijk toch hun liefde voor taal en het onderwijs. Nog steeds moeten ze hun keuze verdedigen, zoals onze respondent laat weten: „Het is allemaal naar beneden praten. Ook om me heen: ‘Oh, dan ga je het onderwijs in.’ Alsof dat de hel is!” Wil je indruk maken in het studentencafé moet je kennelijk psychologie (interessant), technische natuurkunde (moeilijk) of kunstmatige intelligentie (de toekomst, zeggen ze) studeren.

Cruciale levensfase

Dat imago moet veranderen. Het taaldocentschap biedt niet alleen de kans om je passie voor talen én culturen door te geven; je mag ook jonge mensen begeleiden tijdens een cruciale levensfase. Als leraar bereid je generaties voor op een wereld waarin niet alleen kunstmatige intelligentie een rol speelt, maar waarin je ook de ethische aspecten en gevaren van *big data* moet kunnen wegen. Juist nu hebben we baat bij jongeren die niet alleen tot experts op een bepaald taal- en cultuurgebied zijn opgeleid, maar daarbij ook hebben geleerd om kritisch doch empathisch te kijken naar hun positie als burger van Nederland, Europa en de wereld.

In onze collegebanken zien we gelukkig studenten die bewust wél kiezen voor hun diepgewortelde interesse in taal. Ondanks de publieke opinie gaan zij voor het docentschap. Maar het zijn er veel te weinig. Dus ouders, vrienden, schoolleiders en docenten: help jongeren een talenstudie te kiezen. Wees er trots op als ze door willen in het onderwijs. Ons land heeft ze hard nodig. Als we jaarlijks van elke middelbare school minimaal één student Duits (en één voor Frans) binnenkrijgen, dan hebben we dat lerarentekort binnen vijf jaar opgevuld.

Bron: Abitzsch, D., Knopp, E. & Michel M. (2023, oktober 4), 'Juist nu hebben we ze nodig: jongeren die leraar Duits willen worden' [Opinie], *NRC Handelsblad*.